

Введення карантину не тягне за собою автоматичне припинення орендних правовідносин, тобто, вважається, що орендар має право використовувати орендоване приміщення та сплачувати орендну плату.

Крім того, Цивільним Кодексом України передбачено відповідальність за самовільну несплату орендарем плати за договором оренди. Наслідком для орендаря за несплату може стати стягнення з нього належних до сплати сум орендної плати у повному обсязі, а також застосування санкцій за прострочення зобов'язання [2].

Сума орендних платежів може бути зменшена у випадку, коли договором передбачено форс-мажорні ситуації. Перелік ситуації, які можна визнати форс-мажором й порядок визнання таких подій передбачено та затверджено в Україні на законодавчому рівні. Орендний платіж, також можна змінити або відстрочити тільки у судовому порядку [3]. Не сплачувати оренду в період обмежувальних заходів, введених державою, орендар може лише у випадку повної відсутності доступу до орендованого ним майна. Звідси можна зробити висновок, що юридично орендар має більше прав ніж орендодавець. Звісно, якщо немає уточнень у договорі оренди майна.

Отож, введення на території України карантину та наявність військового конфлікту на Сході наклало свій відбиток якщо не на всі, то, принаймні, на більшість сфер суспільного життя.

Література

1. ТимошенкоЛ.М., СімаховаА.О. Соціально-економічний розвиток і його кероване забезпечення в умовах інноваційної моделі суспільної динаміки Механізм регулювання економіки, 2015, № 1. С. 68-77.

2. Цивільний кодекс України URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

3. Постанова КМУ «Деякі питання сплати орендної плати за державне майно під час дії карантину» № 611 від 15.07.2020 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/611-2020-%D0%BF#Text..>

УДК 657.1.011.56

Мазіна О.І.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Університет державної фіскальної служби України

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ПРАВА КОРИСТУВАННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ

Забезпечення розвитку людини як основного ресурсу від мікро- до глобального рівня є пріоритетним у світовій практиці як основа забезпечення потенційного розвитку будь якої держави. Тим не менше, відсутність належного облікового забезпечення даного ресурсу призводить до

безконтрольного процесу його знецінення і знищення, а значить і до втрати потенціалу будь-якого розвитку у майбутньому.

Наявність глобальних ініціатив Організації Об'єднаних Націй (ООН) стосовно розвитку людини та стосовно цілей сталого розвитку, є недосконалим механізмом, достатньо обмеженим і неефективним країнах з перехідною економікою, що призводить до втрати людського капіталу, як за рахунок знецінення, так і за рахунок переміщення (міграції в країни з кращими умовами і можливостями розвитку), з усіма подальшими наслідками стосовно втрати можливостей економічних і соціальних перетворень.

Вирішення проблемних питань отримання релевантної інформації стосовно стану, збереження та розвитку людського капіталу вбачається у використанні системи бухгалтерського обліку, як валідованої системи, що дає високий ступінь впевненості в тому, що сама система буде послідовно приводити до результатів, які відповідають її загальноприйнятим критеріям як і стосовно будь-яких інших об'єктів бухгалтерського обліку.

Основними дискусійними питаннями стосовно ідентифікації та відображення людського капіталу як активу є його контрольованість і можливість достовірної оцінки. Дискусійність контрольованості людського капіталу як активу полягає у його невіддільності від суб'єкта - власника, працівника. Негативним фактором також є неунормованість підходів до оцінки людського капіталу, що дає суттєве підґрунтя противникам визнання цього об'єкту активом, залишатися на своїх позиціях.

Погоджуючись з позицією науковців, які віддають належне значення та приділяють значну увагу до методичного забезпечення оцінки людського ресурсу з метою його відображення в системі бухгалтерського обліку [1; 2], а також долучаючи до цих розробок підходи науковців фізичної економіки [3; 4], в даному дослідженні приділена увага людському капіталу як об'єкту оренди у розумінні цього поняття міжнародним стандартом фінансової звітності (IFRS) 16 «Оренда» [5]. Важливе значення у такому підході відіграє і сама Концептуальна основа фінансової звітності, нова редакція якої була опублікована у 2018 році. Суттєві зміни в сучасній редакції Концептуальної основи фінансової звітності полягають у визначенні поняття активу, яким вважається існуючий економічний ресурс, при цьому, економічним ресурсом визначено «право, яке може принести економічні вигоди». Прийняття визначення активу, як права, що може принести економічні вигоди, посприяло виникненню і визнанню такого активу як «Право на користування майном», оцінка якого встановлюється введенням в дію у 2019 році МСФЗ 16 «Оренда». У цьому стандарті поняття оренди визначено як «... договір, за якою частина договору, згідно якого передається право користування активом протягом певного періоду часу в обмін на відшкодування», а орендовані активи відображаються в активах господарюючого суб'єкта - орендаря саме як «Право на користування майном». Оцінка такого активу здійснюється на основі первісної оцінки зобов'язання з оренди, яка, у свою чергу, формується як поточна дисконтована вартість майбутніх орендних платежів.

Отже, опираючись на сучасні підходи до визнання активу як права на користування майном (ресурсом) та використовуючи методичні підходи стосовно оцінки такого активу, визначені в МСФЗ 16 «Оренда», пропонується здійснювати оцінку такого активу як «Право користування людським капіталом» з метою відображення його у системі бухгалтерського обліку та звітності.

Трактування використання людського капіталу господарюючим суб'єктом як об'єкта орендних відносин, полягає у реальній можливості не відділяючи людський капітал від власника, передавати його у використання суб'єкту господарювання.

Якщо вважати трудовий договір, який заключається з висококваліфікованим працівником на термін більше ніж один рік, з визначеними умовами виконання такого договору зі сторони працівника та господарюючого суб'єкта, що можна вважати контролюючим фактором, як це і передбачено для визнання права користування активом (майном) у МСФЗ 16 «Оренда», та з відомою заробітною платою (можна використовувати при цьому мінімальну заробітну плату, або Єдину тарифну сітку як аналог орендного платежа), то в наявності у господарюючого суб'єкта будуть практично усі дані для розрахунку як зобов'язань по оренді людського капіталу так і активу «Право користування людським капіталом».

Література

1. Денисюк О., Покиньючерда В. Оцінка людського капіталу. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2016_1_9
2. Головай Н.М. Вкладення в людський капітал і заробітна плата: обліковий аспект. URL: <https://cutt.ly/Mc2L8og>
3. Мазіна О. Людський капітал: проблеми оцінювання і збереження. URL: <https://cutt.ly/7c2Xhgs>
4. Добия М. Человеческий капитал в экономической перспективе. Київ. Кондор. 2012. 240 с.
5. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Оренда». URL: <https://cutt.ly/0c2Zt4l>

УДК 657.12

Малишкін О.І.,
д.е.н., професор,
Державний університет інфраструктури та технологій

ЧИ МАЄ БУТИ ОБ'ЄКТОМ ДОСЛІДЖЕНЬ ОБЛІКОВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ ЕКОЛОГІЧНА ЗВІТНІСТЬ ?

Показники екологічного стану юридичні особи розкривають як в офіційних формах статистичної та податкової звітності, так і в неформальних